

IZBA ARCHITEKTÓW
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
MAŁOPOLSKA OKRĘGOWA IZBA ARCHITEKTÓW RP
OKRĘGOWA RADA IZBY

L.dz. 792/MPORIA/2022

Kraków, 6 grudnia 2022 r.

**Członkowie Małopolskiej Okręgowej Izby Architektów
Rzeczypospolitej Polskiej - Wszyscy**

do wiadomości:

Krajowa Rada Izby Architektów Rzeczypospolitej Polskiej
Stawki 2A, 00-193 Warszawa

**Rady Okręgowych Izb Architektów Rzeczypospolitej
Polskiej – Wszystkie**

Ministerstwo Rozwoju i Technologii

Pl. Trzech Krzyży 3/5
00-507 Warszawa
Departament Mieszkalnictwa
Ministerstwo Rozwoju i Technologii
ul. Chałubińskiego 4/6
00-928 Warszawa

**Zarząd Główny Stowarzyszenia
Architektów Polskich**

ul. Foksal 2, 00-366 Warszawa

Narodowy Instytut Architektury i Urbanistyki

ul. Foksal 4, 00-366 Warszawa

OSTRZEŻENIE MPOIA RP

Stanowisko Zespołu Warunków Wykonywania Zawodu przy Radzie
Małopolskiej Okręgowej Izby Architektów RP

Dotyczy: **KONKURS REKOMENDOWANY PRZEZ SARP NR 023/R/2022**

Konkurs dwuetapowy na koncepcję architektoniczną wielorodzinnego budynku mieszkalnego o
obniżonej energochłonności

Źródło informacji:

https://www.sarp.pl/pokaz/konkurs_rekomendowany_przez_sarp,3233/

<https://www.gov.pl/web/rozwoj-technologie/konkurs-na-koncepcje-architektoniczna-wielorodzinnego-budynku-mieszkalnego-o-obnizonej-energochlonnosci>

Ostrzegamy Koleżanki i Kolegów Architektów – potencjalnych uczestników przedmiotowego postępowania konkursowego przed wzięciem w nim udziału, z uwagi na zaproponowane przez Organizatora zapisy regulaminowe i umowne. Ewentualne przystąpienie do konkursu wymaga podjęcia świadomej i odpowiedzialnej decyzji o chęci uczestniczenia w postępowaniu, którego reguły mogą być źródłem zagrożenia dla interesu publicznego oraz należytego wykonywania zawodu architekta

1. Cel Konkursu

Zgodnie z **2.2. Regulaminu** „Cel Konkursu i sposób wykorzystania wyników Konkursu” *Celem Konkursu jest uzyskanie maksymalnie pięciu (5) najlepszych pod względem architektonicznym i funkcjonalno-użytkowym koncepcji architektonicznych typowego wielorodzinnego budynku mieszkalnego o obniżonej energochłonności.*

Sposób wykorzystania wyników Konkursu

(...)

Zakłada się, że każdy Projekt architektoniczno-budowlany i Projekt techniczny prezentowany w zasobie projektów, o którym mowa powyżej, będzie podlegał dostosowaniu do konkretnych warunków architektoniczno-urbanistycznych, środowiskowych, geotechnicznych i formalno-prawnych wynikających z wybranej lokalizacji. W katalogu będzie podany zawsze skład zespołu autorskiego lub/i firma opracowująca Projekt architektoniczno-budowlany i Projekt techniczny. Projekt z zasobu będzie podstawą dla przyszłego Inwestora do wykonania pełnej dokumentacji projektowej i innych opracowań umożliwiających uzyskanie pozwolenia na budowę, przygotowanie i przeprowadzenie postępowania o udzielenie zamówienia publicznego na wykonanie robót budowlanych, realizacji robót budowlanych, a także dostawy wyposażenia podstawowego.

Organizator nie gwarantuje, iż zlecenie na wykonanie dokumentacji projektowej zostanie udzielone autorowi/autorom/ podmiotowi gospodarczemu, którzy opracowali projekt umieszczony w zasobie projektów.

Komentarz:

Konkurs ten jest promocją tezy, że architekt wykonuje usługę jedynie w zakresie opracowania dokumentacji. Jest to błędny sposób myślenia o zawodzie architekta, jego odpowiedzialności i reguł zawartych w KODEKSIE ETYKI ZAWODOWEJ ARCHITEKTÓW – Załącznik do Uchwały 01 III Sprawozdawczego Krajowego Zjazdu Izby Architektów RP podjętej 18 czerwca 2005 r.

Zadaniem architekta – członka Samorządu Zawodowego Architektów – zawodu zaufania publicznego nie jest li tylko opracowanie dokumentacji projektowej, czy też jej części, ale holistyczne kształtowanie przestrzeni w tym przede wszystkim przestrzeni publicznej.

Architekt wykonuje i nadzoruje opracowanie multibranżowej dokumentacji, a następnie kontroluje realizację projektu w procesie inwestycyjnym, biorąc za niego pełną odpowiedzialność.

Przedmiotowy konkurs jest promowaniem kierunku myślenia, że „typowe projekty” używane w różnych przestrzeniach i regionach mogą odpowiedzieć na potrzebę właściwego kształtowania przestrzeni miejskich. To z gruntu błędne myślenie.

Ponadto, przyjęte w konkursie założenie, że efektem konkursu będą projekty architektoniczno-budowlane i techniczne, rozmija się nie tylko z rzeczywistością administracyjno-prawną i techniczną, ale także kulturową. Aby w sposób zgodny z regułami prawa oraz zasadami wiedzy technicznej opracować projekt budowlany, konieczne jest określenie konkretnych uwarunkowań lokalizacji.

Obejmują one m.in.:

- kontekst kulturowy – każde działanie inwestycyjne jest ingerencją w funkcjonującą przestrzenną tkankę wartości, istotną dla zachowania tożsamości kulturowej społeczeństwa;
- kontekst techniczny – dotyczy to m.in. warunków posadowienia, ukształtowania terenu, strefy klimatycznej (z uwarunkowaniami związanymi np. z wiatrem, śniegiem) itd.
- kontekst prawny – tj. „umowa społeczna” zapisana w ustaleniach prawa miejscowego (miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego) lub wynikająca ze spełnienia zasad dobrego sąsiedztwa;
- kontekst szczególny, będący w gestii odpowiednich instytucji, takich jak Służba Ochrony Zabytków, Wody Polskie, Komenda Straży Pożarnej, itd.

Wysoce optymistyczne, żeby nie używać słowa nonszalanckie, jest założenie, że „projekt typowy” wielorodzinnego budynku mieszkalnego o obniżonej energochłonności będzie bez przeszkód podlegał dostosowaniu do konkretnych warunków architektoniczno-urbanistycznych, środowiskowych, geotechnicznych i formalno-prawnych wynikających z wybranej lokalizacji.

Omawiany konkurs sprowadza utwór architektoniczny do roli specyfikacji technicznej lub swoistej DTR (Dokumentacji techniczno-ruchowej) sprawiając, że projekt budynku wraz z otoczeniem (przestrzenia) będzie traktowany jako taki sam typ „produktu”, co odkurzacz, lodówka czy kosiarka do trawy. Już sam fakt występowania w Polsce kilku różnych stref wiatrowych i śniegowych sprawia, że idea *obniżonej energochłonności* wymaga indywidualnego podejścia do każdego obiektu wielorodzinnego. To z kolei rodzi ryzyko, że potencjalny nabywca „projektu typowego” wyłonionego w konkursie uzna go – w świetle koniecznych dostosowań do warunków miejscowych – za towar niezgodny z umową / opisem, a więc naruszający przepisy Ustawy z 27 lipca 2002 r. o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej. Ponadto powyższa niezgodność może również prowadzić do postawienia organizatorom konkursu zarzutu poświadczenia nieprawdy w dokumentach (art. 271 kk) przez potencjalnego Zamawiającego / nabywcę projektu typowego, który nie będzie mógł zrealizować planowanej inwestycji bez zaimplementowania szeregu znaczących i kosztownych zmian w zakupionej dokumentacji.

2. ISTOTNE POSTANOWIENIA UMOWY (IPU), KTÓRE ZOSTANĄ WPROWADZONE DO UMOWY W SPRAWIE ZAMÓWIENIA PUBLICZNEGO – Załącznik nr 1 do Regulaminu Konkursu

Odnosząc się do zapisów, które mają kształtować przyszłe relacje pomiędzy Wykonawcą a Zamawiającym przedstawione w przedmiotowym dokumencie, przedstawiamy następujące stanowisko:

ROZDZIAŁ II PRAWA AUTORSKIE

(...)

4. *Z chwilą zapłaty przez Zamawiającego należności za część II przedmiotu umowy Wykonawca przenosi na Zamawiającego, bez konieczności składania w tym zakresie odrębnych oświadczeń woli, autorskie prawa majątkowe do poszczególnych Utworów w zakresie rozporządzania i korzystania z Utworów na polach eksploatacji określonych w ust. 5 wraz z prawem do wykonywania i zezwalania na wykonywanie zależnych praw autorskich do Utworów. Z chwilą nabycia autorskich praw majątkowych do Utworów Zamawiający nabywa, bez konieczności składania w tym zakresie przez Wykonawcę odrębnych oświadczeń woli, własność egzemplarzy Utworów i nośników, na których Utwory utrwalono.*

5. *Przeniesienie autorskich praw majątkowych do Utworów, tj. do całości dokumentacji projektowej, jak i jej poszczególnych elementów, obejmuje następujące pola eksploatacji:*

1) *Wielokrotne wykorzystywanie w dowolnych celach związanych z realizacją Inwestycji mieszkaniowej, w tym realizacja Inwestycji mieszkaniowej w oparciu o Dokumentację, a następnie eksploatacja tej Inwestycji;*

(...)

9) *wykorzystanie Utworów zmienionych zgodnie z pkt 8 do budowy, rozbudowy, przebudowy, rekonstrukcji, renowacji, wyburzenia oraz wszelkich innych zmian całości lub części Inwestycji oraz wszelkich innych konstrukcji, jakich dotyczyć będą Utwory lub zmienione Utwory;*

10) *zlecenie wykonywania zależnych praw autorskich innym podmiotom, w tym udostępnienie Dokumentacji osobom trzecim w celu sprawowania przez nie nadzoru nad wykonywaniem prac realizowanych na jej podstawie;*

6. *Wykonawca zezwala Zamawiającemu na wykonywanie i zezwalanie na wykonywanie zależnych praw autorskich do Utworów – w zakresie obejmującym dowolne opracowanie Utworów (zmian, przeróbek, adaptacji lub uzupełnień Dokumentacji) po zakończeniu i zapłaty wynagrodzenia za część II oraz rozporządzanie i korzystanie z opracowań na polach eksploatacji określonych w ust. 5.*

Komentarz:

Regulacje dotyczące praw autorskich, zawarte w istotnych postanowieniach umowy stawiają pod znakiem zapytania ochronę wartości intelektualnej twórców, a także zgodność potencjalnej realizacji przestrzeni publicznej z koncepcją początkową oraz późniejszą dokumentacją projektową. Zaprzeczają także idei zawodu zaufania publicznego, na straży której stoi Izba Architektów Rzeczypospolitej Polskiej.

ROZDZIAŁ III KARY UMOWNE

- 1. Za każdy dzień zwłoki w przekazaniu danej części przedmiotu umowy wykonawca zapłaci Zamawiającemu karę umowną w wysokości 0,5% wynagrodzenia brutto określonego w Rozdziale I ust. 3 za daną część.*
- 2. W razie nienależytego wykonania danej części przedmiotu umowy, Wykonawca zapłaci Zamawiającemu karę umowną w wysokości 10% wynagrodzenia brutto, o którym mowa w Rozdziale I ust. 3 za daną część.*
- 3. W razie niewykonania danej części przedmiotu umowy Wykonawca nie otrzyma wynagrodzenia za daną część i zapłaci Zamawiającemu karę umowną w wysokości 5% wynagrodzenia brutto, o którym mowa w Rozdziale I ust. 3 za daną część.*
- 4. W wypadku odstąpienia od umowy w całości lub części z przyczyn nie leżących po stronie Zamawiającego, Wykonawca zapłaci Zamawiającemu karę umowną w wysokości 10% wynagrodzenia brutto określonego w Rozdziale I ust. 2. Wraz z naliczeniem kary umownej z tego tytułu wygasają roszczenia Zamawiającego do naliczenia kar umownych z innych tytułów.*
- 5. W razie powierzenia wykonania przedmiotu umowy – bez zgody Zamawiającego – innemu podmiotowi, Zamawiającemu przysługuje prawo odstąpienia od umowy w terminie 7 dni od powzięcia przezeń wiedzy o takim powierzeniu i naliczenia kary umownej na podstawie ust. 4.*
- 6. W przypadku naruszenia przez Wykonawcę postanowień dotyczących poufności Wykonawca zapłaci Zamawiającemu karę umowną w wysokości 2% całkowitego wynagrodzenia brutto, o którym mowa w Rozdziale I ust. 2 za każdy przypadek naruszenia.*
- 7. Zamawiający może dochodzić na zasadach ogólnych odszkodowania przewyższającego zastrzeżone na jego rzecz kary umowne.*
- 8. Strony uzgadniają, że w razie naliczenia przez Zamawiającego kar umownych, Zamawiający potrąci z wynagrodzenia kwotę stanowiącą równowartość tych kar, i tak pomniejszone wynagrodzenie wypłaci Wykonawcy.*
- 9. Limit kar umownych, które może naliczyć Zamawiający wynosi 30% wynagrodzenia brutto, o którym mowa w Rozdziale I ust. 2.*

Komentarz:

Regulacje dotyczące kar przewidują ich wysokość zagrażającą bezpieczeństwu realizacji zamówienia. Ponadto regulacje zaprzeczają zasadzie równowagi odpowiedzialności i zobowiązań stron umowy.

ROZDZIAŁ IV POZOSTAŁE POSTANOWIENIA PRZYSZŁEJ UMOWY

(...)

- 2. Zabezpieczenie należytego wykonania umowy Zamawiający przewiduje wniesienie zabezpieczenia należytego wykonania umowy w wysokości 3% wartości wynagrodzenia umownego brutto.*

(...)

Komentarz:

Prace projektowe są procesem twórczym, który z samej swojej natury wytwarza wartość, której wcześniej nie było. Stosowanie *Zabezpieczenia należytego wykonania umowy* jest nieadekwatne dla usług o podobnym charakterze.

W procedurze konkursowej, w której praca jest wybierana przez specjalistyczne Jury, stosowanie zabezpieczenia należytego wykonania umowy jest niepotrzebne i szkodliwe. Przedmiotem zamówienia jest bowiem opracowanie projektowe, dla którego wystarczającym zabezpieczeniem jest unikalna wartość jaką jest intelektualne i emocjonalne zaangażowanie Wykonawcy w projekt i proces twórczy.

UWAGA:

Szanowne Koleżanki i Koledzy Członkowie Izby Architektów Rzeczypospolitej Polskiej, poza powyżej wskazanymi wątpliwościami, sugerujemy skonsultowanie regulacji **ISTOTNYCH POSTANOWIEŃ UMOWY (IPU)** z towarzystwem ubezpieczeniowym, w którym posiadacie polisę OC.

Istnieje wysokie prawdopodobieństwo, że zakres regulacji wykracza poza zakres ochrony OC. W takiej sytuacji sugerujemy analizę ekonomicznego i zawodowego bezpieczeństwa dla tego działania.

Na zakończenie pragniemy podkreślić, że celem działań Rady Małopolskiej OIA RP nie jest wykazywanie niezgodności postępowań z Prawem zamówień publicznych. Nasze działania podejmujemy w związku z interesem społecznym polegającym na optymalizowaniu wydatkowania środków publicznych oraz w dążeniu do osiągnięcia właściwych warunków dla realizacji zadań jakie postawione zostały przed zawodem architekta. Podstawę stanowią przepisy Ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o samorządach zawodowych architektów oraz inżynierów budownictwa (*Dz.U. z 2014 poz. 1946 z późn. zm.*).

Na podstawie art. 8. do zadań samorządów zawodowych należy w szczególności:

- 1) sprawowanie nadzoru nad należytym i sumiennym wykonywaniem zawodu przez członków izb,
- 2) reprezentowanie i ochrona interesów zawodowych swoich członków
- (...)
- 6) współdziałanie z organami administracji rządowej i organami samorządu terytorialnego oraz z innymi samorządami zawodowymi i stowarzyszeniami zawodowymi.
- (...)

Ponadto, § 6 Statutu, Izby Architektów RP określa cele Izby Architektów. Celem nadrzędnym Izby jest ochrona przestrzeni i architektury jako dobra publicznego. Cel ten Izba realizuje poprzez zapewnienie właściwego wykonywania samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie oraz sprawowanie pieczy nad wykonywaniem rzeczoznawstwa budowlanego w zakresie architektury.

Analizę sporządzono na podstawie dokumentu:

CERTYFIKACJA POSTĘPOWIAŃ KONKURSOWYCH Opracowanie: Zespół Warunków Wykonywania Zawodu przy Radzie MPOIA RP, Kraków marzec 2017, nowelizacja listopad 2022.

Z wyrazami szacunku,

arch. **Olaf Jasnorzewski**
Koordynator Zespołu Warunków Wykonywania Zawodu
przy Radzie Małopolskiej Okręgowej IARP

arch. **Piotr Chuchacz**
Przewodniczący Rady
Małopolskiej Okręgowej Izby Architektów RP